

สภาพทั่วไปของจังหวัดสตูล*

1. สภาพทั่วไปและด้านการปกครอง

1.1 สภาพทั่วไป

จังหวัดสตูลตั้งอยู่สุดเขตแดนทางใต้ของประเทศด้านฝั่งทะเลอันดามัน มีเขตแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ 2,786 ตารางกิโลเมตร พร้อมด้วยเกาะใหญ่น้อยอีก 83 เกาะ ในจำนวนนี้มีเกาะที่เป็นที่รู้จักกันดีรวมอยู่ด้วย คือ เกาะตะรุเตา อาณาเขตของจังหวัดสตูลมีดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดตรัง พัทลุง และสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดสงขลา ประเทศมาเลเซีย
ทิศใต้	ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	จรดทะเลอันดามัน

เส้นกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดสตูลกับจังหวัดอื่น ๆ หรือประเทศมาเลเซียก็ต่อจากแยกเขาเป็นเกณฑ์

1.2 การปกครอง

จังหวัดสตูลแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 4 อำเภอ กับอีก 2 กิ่งอำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองสตูล
2. อำเภอละงู
3. อำเภอทุ่งหว้า
4. อำเภอกวนกาหลง
5. กิ่งอำเภอท่าแพ อยู่ในความปกครองของอำเภอเมืองสตูล
6. กิ่งอำเภอกวนโดน อยู่ในความปกครองของอำเภอเมืองสตูล

สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดให้มีเทศบาล สุขาภิบาล ตำบล และหมู่บ้าน ดังนี้

1. เทศบาล มีแห่งเดียว คือ เทศบาลเมืองสตูล
2. สุขาภิบาล มี 3 แห่ง คือ สุขาภิบาลฉลุง สุขาภิบาลกำแพง และสุขาภิบาลทุ่งหว้า
3. ตำบลมี 30 ตำบล
4. หมู่บ้านมี 225 หมู่บ้าน

* เรียบเรียงจาก เอกสารบรรยายสรุปจังหวัดสตูล พ.ศ. 2524

รายละเอียดของการกระจายหมู่บ้าน และตำบลต่าง ๆ แสดงอยู่ในตารางที่ 1 ภาคผนวก ข.

2. ลักษณะทางสังคม

โครงสร้างของสังคมในจังหวัดสตูล ประกอบด้วยประชากรที่มีบศือศาสนาอิสลามร้อยละ 85 ประชากรที่กร้อยละ 15 นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ประชาชนส่วนใหญ่นิยมพูดและใช้ภาษาไทยเป็นหลัก มีความรู้รัก เป็นคนไทยยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดชายแดนอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะของ โครงสร้าง และสังคมคล้ายคลึงกันแล้ว จังหวัดสตูลมีปัญหาทางด้านการศึกษา และการปกครองน้อยมาก

สำหรับชนกลุ่มน้อย หรือคนสองสัญชาติซึ่งปกติมักเกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนอื่น ๆ นั้น ที่จังหวัดสตูล ไม่มี แต่ที่บริเวณเกาะลิเป๊ะ เกาะอาดัง ของจังหวัดสตูล มีชนกลุ่มหนึ่งคือชาวเล จำนวนประมาณ 485 คน เป็นกลุ่มชนที่อยู่ดั้งเดิมของจังหวัดสตูล ดำรงชีพด้วยการทำประมง ชาวเลยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ได้โดยง่าย จึงไม่มีปัญหาทางด้านสังคม การเมือง และการปกครองแต่อย่างใด

จำนวนประชากรของจังหวัดสตูล ตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ซึ่งสำรวจเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2523 มีจำนวนทั้งสิ้น 164,740 คน เป็นเพศชาย 84,761 คน และเพศหญิง 79,979 คน มีอัตราการเกิดร้อยละ 2.95 และอัตราการตายร้อยละ 0.48 หรือมีอัตราเพิ่มเท่ากับร้อยละ 2.47 อำเภอที่มีอัตราการเพิ่มสูงสุดคือ อำเภอควนกาหลง โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.90 และอำเภอที่มีอัตราเพิ่มต่ำสุดคือ อำเภอทุ่งหว้า โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.11 เท่านั้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจากตารางที่ 2 ภาคผนวก ข.

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดสตูลมีทั้งที่เป็นที่ราบ ภูเขา และทะเล ทำให้ประชากร สามารถประกอบอาชีพได้หลายประเภท อาชีพที่มีบว่าสำคัญคือ การเกษตรกรรม เพราะประชากรประมาณร้อยละ 67 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่อย่างไรก็ตามอาชีพที่ทำรายได้ให้แก่ผู้ประกอบอาชีพสูงสุด คือ การประมง สำหรับการใช้น้ำมันในภาคอุตสาหกรรมนั้นมีน้อยมากจนไม่อาจจะยึดเป็นอาชีพที่แน่นอนได้

เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม การเพาะปลูกต้องพึ่งน้ำฝน เป็นส่วนใหญ่ (ไม่พึ่งรดกขุกการเกษตรก็ได้ผลดี หากปีใดฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วงนานก็จะทำให้พืชผอเสียหาย ทั้งนี้เพราะระบบชลประทาน ยังไม่สามารถขยายคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของมันเอง พื้นที่ทำการเกษตรที่ได้รับน้ำจากชลประทานมีไม่ถึงร้อยละ 1 ของพื้นที่ทั้งหมด การขาดแคลนน้บับเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อการเพาะปลูก และปัญหาอื่น ๆ ที่เกษตรกรประสบอยู่ได้แก่ปัญหา

ไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาเงินทุน และขาดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่นำมาใช้
ในกระบวนการผลิต ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ราคาผลิตผลทางเกษตรก็ต่ำ เป็นเหตุให้ประชาชนส่วนใหญ่มี
ฐานะยากจน ประชาชนทั้งจังหวัดสตูลมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวคนละ 11,081 บาท หรือตกเดือนละ 923 บาท
(ตัวเลขในปี 2522)

หากจะพิจารณาถึงการผลิตในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญของจังหวัดสตูล สามารถจำแนกได้ดังนี้

ก. การผลิตด้านเกษตรกรรม มีประชาชน 109,016 คน ที่ยึดอาชีพการเกษตร คิดเป็นร้อยละ
66.98 ของประชาชนทั้งจังหวัด เนื้อที่ที่ใช้เพาะปลูกมี 462,873 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.78 ของเนื้อที่ทั้งหมด
ซึ่งมีอยู่ 693,089 ไร่ ในเนื้อที่ทำการเกษตรอยู่นี้ใช้ทำนาเสีย 195,987 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 42.34 ของ
พื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในปัจจุบัน และใช้ทำสวนยางพาราอีก 152,386 ไร่ พื้นที่ที่เหลือใช้ทำสวนผลไม้ มะพร้าว
ปาล์ม น้ำมัน และปลูกผัก ผลผลิตของฤดูกาลผลิตปี พ.ศ. 2523 ด้านการเกษตรทำรายได้ให้จังหวัดสตูล ถึง
586,732,698 บาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวของเกษตรกรในจังหวัดสตูลปี พ.ศ. 2523 เท่ากับ 5,388 บาทต่อปี
จะเห็นว่าตัวเลขนี้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของจังหวัด (ปี พ.ศ. 2522 เท่ากับ 11,081 บาท) อยู่เป็นอันมาก
ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 3 ภาคผนวก ข.

ข. การผลิตด้านการประมง

อาชีพการประมงเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการมากกว่า ผู้ประกอบการในด้าน
อื่น ๆ ประชาชนที่ยึดอาชีพการประมงประมาณ 30,000 คน และมีรายได้ต่อหัวในปี พ.ศ. 2523 ประมาณ
16,000 บาทต่อปี หรือตกเดือนละ 1,333 บาท

ค. การผลิตด้านป่าไม้

เนื้อที่ป่าไม้ของจังหวัดสตูลมี 1,086.06 ตารางกิโลเมตร หรือ 678,787.5 ไร่ เนื้อที่
ป่าคิดเป็นร้อยละ 38.97 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แยกเป็นเนื้อที่ป่าบกประมาณ 642.14 ตารางกิโลเมตร หรือ
401,337.5 ไร่ และเป็นป่าเลน 443.92 ตารางกิโลเมตร หรือ 277,450 ไร่ โดยไม้ที่สำคัญได้แก่ ไม้ทูลุมพอ
ตะเคียน แดง และไม้ยาง ปี พ.ศ. 2523 กิจกรรมป่าไม้ได้ทำรายได้แก่จังหวัดประมาณ 56,908,018 บาท

4. การคมนาคม

จังหวัดสตูลมีการคมนาคมติดต่อและขนส่งผลผลิต และสินค้าต่าง ๆ 2 ทางด้วยกัน คือ ทางบก ทางน้ำ
การคมนาคมทางบกมีเฉพาะทางรถยนต์เท่านั้น มีทางหลวงแผ่นดิน 2 สาย ทางหลวงจังหวัด 5 สาย เส้นทาง

คมนาคมทางบกสามารถเชื่อมโยงการติดต่อระหว่างอำเภอภายในจังหวัด และระหว่างจังหวัดสตูลและจังหวัดอื่นที่มีเขตแดนติดต่อกัน ส่วนการคมนาคมทางน้ำนั้นไม่ค่อยมีผู้นิยมใช้ จะนิยมกันบ้างก็เป็นการเดินทางระหว่างอำเภอเมืองสตูลและรัฐเปอร์ลิสประเทศมาเลเซียเท่านั้น สำหรับการคมนาคมทางอากาศขณะนี้ยังไม่มีสนามบินพาณิชย์ มีแต่สนามบินทางราชการทหาร จึงยังไม่มี การติดต่อคมนาคมระหว่างจังหวัดสตูลและจังหวัดอื่น ๆ ทางอากาศ

5. สภาพทางค้ำสาธารณสุข

5.1 สภาพทั่วไป

5.1.1 สถานบริการ ปัจจุบันจังหวัดสตูลมีสถานบริการสาธารณสุข ซึ่งบริการให้กับประชาชน จำแนกได้ ดังนี้

โรงพยาบาลจังหวัด	1	แห่ง
โรงพยาบาลอำเภอละงู	1	แห่ง
สถานีอนามัย	30	แห่ง
สำนักงานผดุงครรภ์	2	แห่ง

5.1.2 จำนวนบุคลากร บุคลากรทางค้ำสาธารณสุขของจังหวัดสตูล จำแนกได้ดังนี้

แพทย์	7	คน
พยาบาล	31	คน
พนักงานอนามัย	37	คน
ผดุงครรภ์	44	คน
ผู้ช่วยพยาบาล	14	คน
ผ.ส.ส.	1,020	คน
อ.ส.บ.	120	คน

5.2 การลดอัตราการเกิด

ประชาชนในจังหวัดสตูลนิยมคุมกำเนิดโดยวิธีกินยาคุมกำเนิดมาก เป็นอันดับหนึ่ง ส่วนการคุมกำเนิดโดยวิธีอื่น ๆ นั้นมีผู้นิยมใช้น้อยมาก ดังพิจารณาจากตัวเลขในตารางที่ 4 ภาคผนวก ข. ด้วยเหตุที่ประชาชนไม่มีการคุมกำเนิด โดยวิธีถาวรจึงทำให้โครงการวางแผนครอบครัวไม่บรรลุเป้าหมาย ทำให้อัตราการเกิดของทารก

ในจังหวัดสตูลอยู่ในระดับสูง ซึ่งในปี 2523 มีอัตราการเกิดสูงถึง 2.95 ดังมีรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 2 ภาคผนวก ข.

5.3 โรคที่พบมากในจังหวัดสตูล

โดยที่สภาพภูมิประเทศของจังหวัดสตูลส่วนมากเป็นป่า และภูเขา ทำให้ประชาชนในจังหวัดสตูลป่วยเป็นโรคมมาเลเรียมากที่สุด ดังตัวเลขที่ปรากฏในตารางที่ 5 ภาคผนวก ข. สถิติผู้ป่วยนั้นพบว่าผู้ป่วยส่วนมากเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอควนกาหลงมากที่สุด ทั้งนี้เพราะอำเภอควนกาหลงเป็นที่ตั้งของนิคมพัฒนาสร้างตนเอง ทำให้มีราษฎรจากท้องที่อื่น ๆ อพยพเข้ามาอยู่เสมอ และหากผู้ที่ย้ายเข้ามาเป็นโรคมมาเลเรียโอกาสแพร่เชื้อก็มีมาก ประกอบกับการคมนาคมระหว่างหมู่บ้านเข้าสู่เมืองไม่สะดวก บางครั้งมีการแทรกแซงจากผู้ก่อการร้าย ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถออกไปให้บริการกำจัดป้องกัน และบำบัดรักษาโรคในท้องที่ได้เป็นอย่างดี

5.4 ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินงานด้านสาธารณสุขของจังหวัดสตูลยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในอันที่จะขยายบริการและสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชากรในเขตรับผิดชอบเกิดความเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงความเป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่อง การรักษาสุขภาพและการป้องกันโรคต่าง ๆ ได้ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานพอสรุปได้ดังนี้

5.4.1 จำนวนบุคลากร และสถานบริการทางด้านสาธารณสุข ที่ปฏิบัติใกล้ชิดกับประชาชนมีจำนวนไม่เพียงพอ กล่าวคือ มีสถานบริการระดับสถานีกระจายอยู่ตามตำบลต่าง ๆ 32 แห่ง ใน 29 ตำบล ซึ่งบางตำบลมีเจ้าหน้าที่เพียง 1 - 2 คน ต่อประชากร 4,000 - 5,000 คน

5.4.2 จากสภาพเศรษฐกิจที่ทุกคนต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพ ทำให้ขาดการเอาใจใส่ และดูแลรักษาสุขภาพ และการหาอาหารการกินที่มีประโยชน์

5.4.3 ขาดความจริงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในอันที่จะให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งอาจจะมีสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น ขาดความมั่นคงในสวัสดิภาพของเจ้าหน้าที่ในขณะที่ออกปฏิบัติงาน และตลอดจนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการรักษาพยาบาล

6. การศึกษา

การศึกษาในจังหวัดสตูล มีสถาบันการศึกษาดังแต่การศึกษาภาคบังคับ จนถึงชั้น ปวส. และมีทั้ง

การศึกษาในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 6 ภาคผนวก ข. จากตารางดังกล่าว จะเห็นว่าจำนวนครู อาจารย์ ต่อจำนวนนักเรียนนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1 : 15 จำนวนชั้นต่อนักเรียน เฉลี่ยเท่า 1 : 24